

Observatoriul este de done ori în septembra, Miercură și Sâmbătă.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu postă în lăințrul monarhiei pe 1 an intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În strainatate pe 1 an 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singurati se dau căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anul V.

Nr. 20.

Sibiu, Miercuri 10 22 Martiu.

1882.

Representațiunea

capitolului metropolitan greco-catholic din Blasius adresața către dietă ungurescă, contra proiectului de lege a reformei gimnasiilor și a scolelor reale.

Inalta și prea stimata camera a deputatilor!

„Proiectul de lege referitor la instrucțiunea gimnasiale și cea din scările reale, care a fostu depus spre desbatere pe măsă prea stimatai camere a deputatilor este fără periculosu și pentru biserică catholică de ritulu grecescu; de oarece elu după formă și aparțină esterioră se imparte în totă acele categorii și grupari caracteristice, conform caroră au existat în realitate până acumu acele institute de invetiamenți și pote voru poate există și pe viitoru, celu puțin considerate din punctul de vedere alu infintiarei loru; totuși daca se va consideră spiritul proiectului de lege, se pare că acela pentru viitoru voiesce a dă instrucțiunei o alta directiune de cătu cea de până acumu si conduceacei aceleia o alta directivă, condusu fiindu de două idei principale, care realizate sunt în stare că cu timpul pe terenul instrucțiunei scărileloru medie se radice ori-ce categorii și deosebire si a face acele institute de invetiamenți, chiaru fiindu confesională si de origine natională diferita, uniforme si relativu la instrucțiune numai cu o singura limba.

„Ună din ideile principale se exprima în tendință prin care guvernul instrucțiunei sub titlulu „supraveghierei statului“, ar putea prin organele sale lucră într'acolo, de a supune totă scările medie ale tieri si chiaru acele ale corporațiunilor confesională, influenție sale directe si a le face dependente de aceea în modu definitiv.

„Cine cetește proiectul de lege nepreocupat si cu atenție petrundietoră, pote se se convingă prea usioru despre adeverul acestui assertiuni; pentru că său va luă în considerare acele principii ce se referesc la organizațiunea scărileloru medie confesională si tractarea loru, ori va percurge acele dispositiuni care marginesc planurile loru,

de invetiamenți și manualele loru; apoi pote se vedia în modu claru, că acestu proiectu de lege desconsideră cu o mare usiorintia acea independentia a corporațiunilor confessionale, care le compete acestora că corporațiuni independente față cu propriele loru biserici și scările, ce sunt condițiunile de existență a loru că corporațiuni confessionale în modu firescu și care față ce biserică coptică dela infintiarea ei a fostu recunoscută în decursu de secoli și că autonomia loru a carei chiamare este a conservă instituțile de invetiamenți alu confesiunilor că propriele loru creațiuni si propriele loru instituții, sub conducerea si esclusivă loru dispositiune, în mare parte este stirbită si aprópe facuta iluzorica.

„Asia proiectulu de lege din cestiune permite, bă chiaru ordona că guvernul instrucțiunei prin propriele sale organe se pote exercita asupra tuturor manifestațiunilor de viétilă, de caracteru publicu alu scărileloru medie ce sunt ale corporațiunilor confessionale, o astfelu de influență, că activitatea instructiva a acestoru instituții se fia aretată în fia-care directiune si aprópe la fia-care pasu ministrului de culte si instructiune; dara acesta se fia si autorizat a conlucră chiaru la actele cele mai triviale ale acestoru scările, prin proprii sei comisari si directori de instructiune; ba chiaru posibilitatea existenței mai departe său desfintiarea acestoru scoli se face dependentă în mare parte dela judecată, dela parerea discretionaria, pentru de a nu dice dela bunulu placu alu organelor de statu pentru instructiune.

„Totă acestea inse se află în contradicere cu declaratiunile mai multor documente si tractate internationale, precum si cu cuprinsulu tractatului dela Vienă ddt. 28 Iunie 1686 prin care s'au statorit relațiile de atuncea ale Transilvaniei cu Austria si cu Ungaria. Acestu documentu dice în punctul 6 următoarele: „Nec allaborabit Sua Majestas in templorum, scholarum, parochiarum proventuumque et bonorum eorum occupatione.“

„Pentru că inse aceasta schimbare, care pentru instituțiunile de invetiamenți ale corporațiunilor confessionale pote se aiba urmari fatale, se pote fi

considerata de inatacabilă din punct de vedere legalu, realizarea ei se incercă sub scutul dreptului de supraveghiere a poterii statului; dara acăsta se intentionă in asia mesura, că ea cu dreptu cumentu se pote numi mai bine tutela de cătu supraveghiere; si pusa in pracsă pe o scara atâtă de intinsa, precum se propune, ar tradă față cu corporațiunile confessionale suspecțiunea unei mari neincrederei.

„In timpu ce în modul acesta proiectul de lege pe deoparte presupune despre corporațiunile confessionale, că ele nu sunt în stare a îngrijii în modu coresponditoru de scările, de a ficsă cuprinsulu si mesură cunoștințelor ce sunt a se invetă fără barierele ce sunt a se trage din partea ministrului de instructiune; de alta parte mai presupune despre ele inca si aceea, că ele nu sunt în stare a infintă instituții de invetiamenți dotate cu poteri profesoriale in de ajunsu calificate si speciale, daca acele nu voru fi cultivate in preparandiele de profesori ce sunt a se infintă, conformu dispositiunilor proiectului de lege.

„Ce chiamare ar avea pentru confesiuni si in ce mesura ar promova progressul loru in cultura infintiarea si organizarea corespondență a acelor preparandii profesoriale, acăsta si-o pote ori-cine inchipui, daca va luă in considerare, că infintiarea si intretinerea unei asemenea instituții ar consumă celu puțin o a treia parte din mijlocele de care dispunu confesiunile din propriu loru potere pentru intretinerea instituților loru de invetiamenți si din care unele potu se-si castige acele mijloce numai pre lângă mari restringeri.

„Dara marginirea autonomiei confesiunilor isi ajunge ea oare finea cu aceste dispositiuni ale proiectului de lege? Inca nu! De oarece si in comisiunile ce sunt a se infintă pentru calificarea candidaților de profesura, ce absolvia numita preparandia confesională pentru profesori, ministrul de culte tramite căte două membrii examinatori si indreptatii la votu, afara de acăste alese esamene ale candidaților de profesura nu se potu face de cătu numai in prezentă si conlucrarea a unui său două comisari esmisii din partea ministrului de culte, si totu asia succesulu finalu alu ac-

Foisiōră „Observatoriului“.

Romanisarea României.*

Un străinu sositu de vr'o dōue luni in București, se plangea că nu a avutu inca prilejulu se audu vorbindu-se romanesce. A auditu convorbiri in limb'a germană, de fără multe-ori in limb'a francesă, dar dulcele accentu ale limbei romane nu au resunat inca la urechi'a sa; asia in cătu, elu a ajunsu se se întrebă daca in adeveru a pusu piciorulu pe pamentul României.

„Ne întrebam si noi: oare in România traimu suntemu noi unu popor deosebitu, cu limb'a, cu obiceinile, cu cultură lui propria, sau numai o adunatura de individi de primătore unghirile lumiei?

Scium că tieranulu, talp'a tieri, a remasu in totdeauna același. Ceea ce s'a pastrat neașteptat dela strabuni, prin elu s'a pastrat; graiulu, portulu, datinile, vîțejă, la densulu au gasit unu adaptostu in potrivă vîțejilor ce ne-au batutu in timpu de vîcuri. De căte ori s'a facutu vre unu pasu in literatura, de căte ori amu strălucit pe campulu de bataie, poterile națiunii totu lá vecchia loru obarsie s'au improspătat.

Dar noi? noi, cei din orasie, ne amu datu după totă venturile, care au suflatu peste aceste tieri.

Eră o vreme, cându limb'a oficială, limb'a bisericei si a classelor inalte, eră cea slavonă.

*) Schimbandu cele ce sunt a se schimbă, cele dise in articolulu acesta pe care ilu reproducem după „Romanul“ se potu aplică si la romanii de dincōce de Carpati si că deosebire la generațiunile tinere de ambe secese, pentru cari a fi romanu si a se purtă că romanu este aprópe identic cu a fi necivilisat. Este timpul supremu se avemu curagiul a fi romani, a vorbi romanește si a ne purtă romanesce nu numai la tiéra dara si in salone.

Pe urma ne-amu deprinsu a bea ciubucu si cafea, a primi domnii cu alaiu a remanea moftudi, a ne face hățăr, a dă peschesiuri, a face pehlivani si a mancă baclava. Nu a trecutu multu timpu si cu venirea domnilor faranioi, amu inceputu a ne face greci; traimitu anaforale, devineam evhenii, eram lovit in eghemonicon si vorbeamu cu căte unu ecalbrotate. Imbracaminte, bucatele, literatură, totulu era grecescu. Poporul român parea că a disparutu de pe fată a patimentului; nu e vorba, pe ici, pe coale se mai facea căte o incercare de a alunga pe greci. Poporul din districtul Iasi saturandu-se de grecarime, se resculă si incepă se-i taie. Pentru a-i potă cunoșce bine, tinerii ii duceau intr'unu locu anume, unde ii puneau se dica:

Retevei de teiu pe miriste de meiu.

Se intieie că nici unu grecu nu potă se pronunție acăstea frasa cum se cuvine si pe locu eră tatai. Pentru a scăpa, grecii fura nevoiti se ia lectiuni dela romani cum se rostescă nenorocită frasa si multi din ei isbutira se scape. Unu grecu prinse de curendu așteptă cu fată a senina se fia pusu se dică: retevei de teiu pe miriste de meiu. Remanii inse prinsesera de veste si schimbasera mestesugul.

— Mai grecule, di, capr'a calca in pétrea, pétrea crapa in patru, crape capulu caprei in patru precum crapa pétrea in patru.

— Ti capra, bre, strigă greculu inspăimentat, miriste bre!

La 1821 amu scapatu si de Fanarioti. Amu gasit ince in curendu pe rusi, si amu inceputu ai dă cu otosienii, zapisci, prodisci, a avea polcovnici, a primi mai cu osebire rusifetur si că elementu de cultura amu inveniatu dela rusi stosulu.

Cu revoluția dela 1848, amu inceputu a ciripi frantiosce. Cu timpul frantiodismulu a prinse radechina; nenumerați tineri isi faceau studiile in Paris si la întorcere nu mai voiau se scie, nimicu despre romani. Lui coconu Iorgu dela Sadagura:

Moldova-i pare pustiate
Si Moldovenii orangutani.

O multime de francezi vinu in tiéra si intemeiedia pensionitate unde se invită totulu afara de romanesce. Boerii cum au ceva parale alergă se le cheltuiesc in capitala Franciei.

Incetulu cu incetulu legile, asiediamintele, obiceiurile noastre se frantiodiesc cu totulu; in afaceri comerciale, in conversatiunea de totă dilele români nu se mai servescu de limb'a tieri loru. Tiéra intrăga ia infatitiarea unei caricaturi a marei națiuni dela apus.

Nu numai că sunt oameni carora le e rusine se vorbesc romanesce, dar sunt unii care au uitatu limb'a romana cu deseverire. Acei ce nu se bucura de aceste insusiri vorbescu si ei cum potu, jumetate romanesce, numai se pote trece si ei dreptu oameni cu educatiune. Acei cari nu cunoscu limb'a francesă, cauta se se apropiu intră cătu-va de lumea civilisata imprestintandu limb'a si scrierea loru cu cuvinte frantiodesci romanisate in chipulu celu mai pocuit.

Nu e roman care se nu-si facă cartile de visita in frantiodiesce: Basile Gainesco, copiste à la mairie de Tîrchiilesti sau Anastase Mitocanescu, professeur à Fefelei. Este unu lucru destul de rară că invitarile la nunta se se faca in romanesce. Cându două oameni se intalnescu pe strada, cele d'anta'u cuvinte ce-si adresădă sunt acestea: Bon jour, mon cher, ce faci? — Très bien, mersi, dar d-tă? — Sed. Dupa ce au esclamatu de căte-va ori: quelle idée! allons donc! pas possible! că se-i auda mitocanii, se despărtesc dicu-dusi: au revoir!

Comerçanti intocmesc facturile loru in frantiodiesce. De intra unu romanu într-o magazie se intieleg că nu dice nici odata: da-mi, d-le, o pelarie, o pareche de cisme, sau apa de Colonia, ci: unu flaconu d'eau de Cologne, etc. Daca comercianțele e francesu, elu pote trăi cinci-dieci de ani la noi, fară se aiba nevoie a invita unu singur cuvânt romanesce; că-ci, cine ar invadă se-lu silésca se invete limb'a noastră?

Ori-ce inserate, se platească pe serie sănătină, en litere merunte garmondu, la prima publicare căte 7 cr., la a doua și a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesanrul publicu.

Prenumeratiile se potu face in modul celu mai usior prin assemnatunile postei statului, a-dressate de a dreptul la Redactiunea Diariului.

„Observatoriul“ in Sibiu.

tivitatieri loru la esamenele de maturitate pâna atuncea sunt dubiose, pâna ce nu vine critică esaminatoare si sentintă aprobatore a organelor de instructiune ale statului.

„Acuma se ne fia permis a intrebă: este cu putintia a nu se opri in fati'a unor asemenea aparituni? si in fati'a unei critice asia de injositorie a capabilitatiei scientifice a institutelor de invetiamentu ale confessiunilor si a bisericeloru respective, ce sunt sustinetorele loru! in fati'a criticei asupra acelor biserici, care in decursu de secole au datu atatea probe stralucite a capabilitatiei loru pentru invetiamentu si alu familiarei loru speciale, si cari precum mai 'nainte a cultivatu aprópe singure educatiunea si sciintiele, cându statului nici prin minte nu-i trecea a scôte la lumina aceste comori ale omenimei, — asia au datu instructiune si educatiune la partea cea mai mare a actualilor intelepti barbati de statu si zelosi legitorii! si totusi aceleia in secolulu presentu alu desceptarei, a carei parte buna in mare mesura este a se multiamí loru, se nu fia in stare fara ajutoriulu organelor de instructiune ale statului, a se ridicá la nivelulu culturei moderne rationale?

(Va urmă.)

Romania.

Adunarea deputatilor.

Siedintă dela 12 Februarie 1882.

(Urmare.)

D. C. A. Rosetti (continuandu):

Cum, dle? Cum ai potut dta se'ti mai aduci a-minte ací ca esista moldovénu si muntén? In adeveru, trebuie se fia tare tutelaru geniulu Romaniei, ca se faca unu omu ca dta asemenea gresiela, fara ca ea se aiba consecintie rele pentru tiéra.

Dta ai se-mi dici ca „Romanulu“ a publicatu numai contracte ale proprietarilor din Moldov'a. La acestea mai adaogea d. Cozadini ca d. Bibicescu, redactoru alu diariului fostului ministru de interne, a publicatu si o brosiura.

Dni deputati, candu unu barbatu de Statu ca d. Cogalniceanu dice c'am luatu de tinta pe proprietarii moldoveni fti sicuri ca cu preceputare a dis'o in diu'a de 11 Februarie; dara de ce nu a disu ca numai proprietarii cei mai mari din Moldov'a s'au intrunitu singuri si au cerutu se remaie legea actuala pâna nu sciu candu?

Ei bine, atunci n'avea dreptulu diariulu „Romanulu“, ca si ori-care altu diariu, se dica unu cuventu in privintia legei actuale si a celor cari voru se mai remana acésta lege? Si, ca se vedeti ca nu me dau dupa degetu, declaru ca iau in mare parte respunderea celor ce s'au scrisu in „Romanulu“, si dicu, in mare parte, fiindu-ca ilustrulu meu protivnicu, care este vechiu diaristu, scie ca, daca de multe ori nu pote respunde de o chartia ministeriala, pe care o suptscrie, dara inca de totu ce se coprinde pe fiacare di intr'unu diariu. Cu tóte acestea iau in mare parte acésta respundere, ca-ci, de candu am nefericirea si durerea de a nu mai fi ministru (ilaritate), celu puçinu sunt unu diaristu liberu si aci potu se am in sprijinul meu chiaru pe d. Cogalniceanu, ca-ci dsa a

Quousque tandem?

Candu vomu incepe si noi a ne areta romani si a sil si pe streinii cari vinu la noi se se romanisedie? Acum, cändu domnele romane au inceputa a purtă si a onorá portulu romanescu, nu ar fi de doritu ca ele se radice drapelulu romanismului si pe terenul moravurilor?

Cum vremu noi se avemu o literatura, cändu limb'a romanésca este isgonita din salón, acolo tocmai unde se pote desvoltá, subti si imbogatí? Se nu fumu romani numai in politica, numai cändu e vorba de cestioni mari esteriore, se fumu romani si in vieti'a nostra de tóte dilele, in limb'a, in literatur'a si in obiceiurile nostre.

Acésta directiune ne va impinge se stimamu din ce in ce mai multu totu ceea ce este romanescu si in curendu va luá unu poternicu aventu chiaru si industri'a si comerciulu nationalu.

Pentru a infrená elementele straine care ne surpa vieti'a si moravurile, nu mai avemu nevoia astadi se recurgemu la vre o noua editiune a sistemului:

Reteveiu de teiu pe mirisce de meiu.

Prin singura vointă nostra potem undeplini o revolutiune pacinica, care, incependum cu limb'a, va petrunde incetul cu incetul tóte ramurile de activitate ale natiunei romane si va intarí radecinele pe care se intemeiéda statulu romanu.

N. X

O B S E R V A T O R I U L U.

spusu la adunarea dela Jasi: D. Rosetti este diaリスト, dara nu ministru.

Ei bine, candu cei cari venisera la acea intunire sustineau legea actuala, nu avea dreptulu, si chiaru datori'a, unu jurnalistu se arete ca acei care sustin legea actuale sunt cam nedrepti cu saténulu? Prin urmare, trebuea se se publice contractele agricole ale acelor cari au protestat in contra ori-carei schimbari a starei actuale de lucruri.

Dvostre ati adusu pe d. Bibicescu la bar'a Adunarei, ca liberali ce sunteti. Se aducu redactorii de jurnale la bar'a Adunarei, cum se aduceau acum nu sciu cătate sute de ani in alte tieri de-i judecă si-i osandea? Atunci candu si proprietarii munteni voru face intrunire si voru cere acelasi lucru, speru ca va publica d. Bibicescu si contractele acestora. In ori-ce casu, ve afirmu pe onore ca in cei 35 de ani ai vietiei mele politice nu mi-a trecutu prin minte o singura data ca ar fi in acésta tiéra Olteni, Munteni sau Moldoveni etc. Eu am sciu ca sunt Romani si daca reu am facutu, voi remanea in acésta credintia fara stramutare si voi acusá ori pe cine va veni cu aceste cuvinte de Oltén, Moldovén.

Dloru, v'am luatu prea multu timpu si saru mai multe din notele ce am. Dara ce voiti? Fiindu-ca d. Cogalniceanu eri, in diu'a de 11 Februarie, cu a sa inpartialitate, s'a incercat se ne dovedesca pentru a dou'a mia óra dela 1859 pâna acum, ca numai acei pe care dsa ii numesc Moldoveni, éra nu Romani cum i numesc eu numai aceia au facutu Unirea, trebue se mai abusedi puçinu de timpulu dv., si ve ceru scuse pentru acésta.

Trebuie se aperu pe Romanii de peste Milcovu in contra unui Romanu de peste Milcovu, care adesea, candu se iritedia, le face mare nedreptate.

Ori cătu dispretilu va avea ilustrulu ministru dela 2 Maiu, despre memori'a Muntenilor, si despre a mea in particularu, ca unulu care sunt celu mai lipsit de memoria din nenorocire, dara atat lucru ar fi potutu se scie, ca-ci am dovedit'o, ca am si eu puçina iubire de tiéra mea, si acésta e de ajunsu ca se me opréscă de a uitá unele fapte mari ale natiunei, care imi sunt asia de bine cunoscute.

Apoi, dni deputati, cine a facutu la 1859 Unirea? Si cine si-a espusu vieti'a candu a venit aci la 24 Januariu, in incint'a unei Camere unde mai unanimitatea isi avea Domnulu ei, care asteptá la bariera? Cine a facutu Unirea atunci si a alesu pe principele Cuza? Nu óre acesti Munteni, pe care te silesci necontentu a'i numi vrasmisi ai Moldovenilor? (aplause).

Acesta este patriotismulu acestui ilustru barbatu. Protestediu in numele lui, ca-ci nu acésta pote se-i spue consciintia.

Apoi, ilustre salvatoru dela 2 Maiu (ilaritate), dta care ai o memoria atat de stralucita, cum ai uitatu, si tocmai in diu'a de 11 Februarie, cum ai uitatu ceea ce s'a intemplatu la 22 si 23 Januariu 1862, inainte de a veni Romanii de peste Milcovu se isi reia dreptulu loru in acestu parlamentu, dreptu pentru care au luptat secoli intregi? Cum le-ai uitatu acesta tocmai in diu'a de 11 Februarie?

In cátiva vorbe se le amintescu eu; de asta data ti-a lipsit memoria si de aceea ai uitatu, ca in Camera, o parte, nu voiu dice din Munteni si Moldoveni, ci din Romanii de dincóce de Milcovu, si de dincolo de Milcovu, o parte contra careia dta luptai pe mórti, voia se restórne pe Voda-Cuza pâna a nu veni Camer'a aci.

Uitat-ai dta ce se petreceea in comisiunea centrale? Daca le-ai uitatu, numai in diu'a de 11 Februarie poteai se le uiti (aplause).

Mai uitatai inca, totu din fatalitatea acelei nenorocite date, si alte lucruri, pe care dta ar fi trebuitu se le tii minte mai bine de cătu ori-cine? A venit la noi... sau mai bine se dicu a venit la mine, pentru-ca celalaltu mine este primulu ministru, si ori cătu yeti spune ca ne-am certat, nimeni din dv. nu o crede (aplause). Ce se facu, dloru?... Asiu voi se me certu, pentru ca m'a datu afara din ministeriu, ca-ci e viziru dara nu potu, si nu avemu se ne certamici odata (aplause). Acésta sperantia se péra! (aplause prelungite). Ca-ci este din cele mai desierte.

Nu suntem numai atat de lipsiti de áima ca se uitamu o vieti'intréga de 40 de ani; numai atat de ambitiosi, ca se ne certamici pe viziriatu, numai atat de prosti ca se sacrificamci natiunea nostra pentru meschinarii (aplause). Si poteti fi siguri toti ca, chiaru daca tota vieti'a mea asiu fi fostu, din óre-care personalitati meschine, contra

dlui Brateanu, ei bine, chiaru acea personalitate meschina, fàra se fi fostu ingradita de 40 de ani de amicia, inca ar fi disparutu din ánim'a mea candu divisiunea ar aduce o paguba tierei (aplause prelungite).

Am facutu prosti'a, dloru, ca v'am spusu lucruri pe cari le sciti toti, dara me iertati...

Diceam ca a venit la noi sau la mine, d. Michailu Marghilomanu si d. Librecht, nòptea, m'a sculatu din somnu (dvóstra intiegeti... ne-a) si 'mi-a disu: suntemu perdu! Reactiunea de peste Milcovu cu reactiunea din Bucuresci este intielésa si cu comisiunea centrala, ca se dea votu se restórne pe Voda-Cuza!

Iertati-mi inca o mica digressiune: cu cátiva dile inainte presidá aici d. Ioanu Ghica, si de pe banc'a aceea (din drépt'a) cere cuventul unu deputatu, totu in momentulu candu cerea si de pe banc'a cealalta... din odaia cealalta... odai'a cealalta intiegeti ca este Jasii, dupa mine; ca-ci ori cătu ati luptá, si noi si voi, ca se simu despartiti, acésta nu se pote, cum nu s'a potutu nici pâna acum, ca-ci uniti eramci chiaru in despartire. Me dore unu degetu, imi gangrenédia, poteti óre impedecá ca durerea se nu se simta in celulaltu degetu si in totu corpulu? Ce am patit uini, o patieam si altii. Deci, ori-ce veti face, Romanii n'au fostu, nu sunt si nu voru fi de cătu unu singuru corpu (aplause prelungite).

Atunci d. J. Ghica, care presidá, ca omu intiliginte si patriotu, a opritu de a vorbi pe acelu deputatu; a protestat tota drépt'a, si era mare, contra presiedintelui, dicendu ca este nedreptu. Da; pote presiedintele a fostu nedreptu, dara a fostu nedreptu numai in aparintia, ca-ci a salvatu drépt'a de peirea la care mergea. Scia acelu presiedinte ca si acelu care face acea gresiela era Romanu, si de aceea l'a opritu. A umblat drépt'a se dea josu pe presiedintele dela presiedintia, si mi se pare ca elu si-a datu si dimisiunea.

Au venit d. Librecht si d. Marghilomanu si ne au disu: vedeti pericolulu; voru se dea pe Domnu josu; faceti se i ésa inainte poporulu dela Focsani pâna in Bucuresci. Amu intrebuitatul atunci poterea ce ne dá credint'a, care a avut'o poporul in noi, si pe care amu meritat'o — pentru ca nici-oata nu l'amci insielatu, din contra i-am fagaduitu mai puçinu si i-am datu mai multu — si indata in acea nòpte am scrisu pretotindeni, si intre acei carora amu scrisu este, daca imi aducu bine aminte, si d. J. Marghilomanu, si d. Grigorescu; le amu disu: spuneti natiunei pericolulu. Amu spusu: chiamati pe poporu, cătu am potutu in graba. Atunci au venit mii de sateni pana pe aici, prin pregiurulu Bucuresciloru, nu sciu bine pâna unde...

D. J. Marghilomanu. La Mernani...

D. C. A. Rosetti. Asia ceva. Atunci au venit aci si Romanii de peste Milcovu, care credeau ca facu bine tieri loru oprindu ca se se seversiesca unirea si au inceputu a lucrá. S'au datu ordine si s'au arestatu toti acei sateni. Ministeriul care era in Bucuresci nu scia ce se petrecuse; noi pote suntemu vinovati ca se i spinem cum si de ce au venit acei sateni. Gubernulu s'a spariatu, i-a arestatu si s'au comisu, ca la tóte arestarile de asemenea natura, unu felu de lovire de Statu, de si cu totulu partiala. Noi atunci ne amu dusu la Principele Cuza — aci potu se spunu ca m'am dusu cu d. Brateanu — si i-am disu: sau du-te acolo si ordona se se liberedie satenii, sau vomu spune in Camera faptele; in diu'a aceea Principele Cuza nu s'a dusu, de si ne promisese ca se va duce, dara se vede ca a fostu altfelu indemnatum de cineva. In fine s'a dusu, lucrurile s'au potolit, si in cele din urma ne amu alesu, ceea ce nu ne superá, cu unu ministeriu reactionariu.

Prin urmare, vedi dle Cogalniceanu, ca unirea nu s'a facutu nici de Munteni, nici de Moldoveni, ci de Romanii, si culpabilu este ori-ce omu, care in durerea lui isi aduce aminte numai de caminulu lui, era nu si de caminulu celu mare (aplause).

Negresitu ca Romanii de peste Milcovu au facutu sacrificii mari, fiindu ca distanti'a era mare, si atunci nu aveamci nici poduri, nici drumuri de feru, lipseau mijlocele de comunicatiune, ceea ce facea ca lumea se sufere, de si castigau dozarele care se innecau in Buzeu.

Dara, in fine vedeti ca sacrificiile pe cari le-au facutu Moldovenii, nu le au facutu ca se ne dea noua Muntenilor o gratificatiune, ci le-au facutu pentru ca cu totii se fumu o natiune mare si prospera, ca-ci de va peri Munten'a, se se totu despartia Moldov'a, ea va peri.

Aceste dise, dloru, vinu la cestiune.

O B S E R V A T O R I U L U.

Legea improprietarirei satenilor, facuta prin violarea libertatii — si aci am se repetu unu cuventu pe care l'am mai disu adineaori, candu nu era aci d. Cogalniceanu, si pe care voiu se 'lu auda dsa — legea aceea a improprietarirei fusese primita de tota Camer'a, si prin urmare dsa a facutu lovirea de Statu candu nu mai avea nici unu cuventu se o faca, de vreme ce Camer'a promise legea dsale.

Ei bine, acea lege a improprietarirei, cum o numesce dsa, a rescumperarei, cum este numele ei celu adeveratu, s'a facutu, si Constituant'a si Constitutiunea 'ia datu medalia de bene-merenti si 'i-o dau si eu, ca bine s'a facutu, dara se potea face mai bine prin libertate.

Tieranii dara s'a facutu proprietari; prea bine! Dara acum intrebui, cu ce dreptu proprietarii cei mari se intrunescu si dau decrete fara a consultu si pe proprietarii cei mici? Ba inca si mai multu, se mandrescu si credu ca facu actu de patrioti dicendu: noi numai proprietari de cei mari amu decisu asia. Cu ce dreptu? Eu nu vedu altu dreptu de catu acela ca precum mai inainte erau pitarii, paharnicii, serdarii, postelnicii si logofetii, asia si acum faceti graduri de proprietari, ca se veniti la o boeria de mosia; nu credu ca acesta ve este scopulu, dara faptulu este acesta.

Ei bine, dloru, dara nu sciti, si daca nu sciti nu v'a spusu ieri d. P. Carp, acel mare adeveru: ca mic'a proprietate este temeli'a proprietatiei celei mari? Ca mic'a proprietate scapa proprietatea cea mare?

Prin urmare, din doue un'a: sau ca si acum ca totudeauna ati crediutu in rangurile de boeri, sau ca si acum ca totudeauna ati violatu, ati ucisi proprietatea, ai careia ve diceti conservatori. Onor. proprietari mari (si ve numiti astfelu pentru ca nu mai poteti se ve diceti vorn'ci si logofetii mari), daca sunteti asia de gelosi a conserva proprietatea, de ce ati tacutu la Regulamentulu organicu? De ce ati tacutu la ordinile gubernului dela Balta-Liman? De ce ati tacutu la 1864? De ce? Ve era frica de d. Cogalniceanu ca ve impusca?

Apoi astfelu de conservatori sunteti: candu aveti frica ve inchinati? Ce felu de conservatori, ce felu de patrioti sunteti dv., candu de frica si de ura ati compromisu proprietatea, ati perdetu totu, ati perdetu si domnia si totu? Prin fapteve potu dovedi ca ati perdetu totudeauna ori-ce causa ati avutu a apară, si candu ati datu libertatea, ati intrebuintiat'o pentru ca se loviti pe acela care trebue se fia liberalu, pentru ca este fiu din poporu (aplause).

(Va urmă.)

Otravitora dela Giurgiu.

Ioanu Dumitrescu, grefieru la tribunalulu Vlasca ne ocupatu in diu'a de 14 Septembre 1881, din caus'a unei serbatori, — diu'a Crucii, — se scola de diminetia, se imbraca si merge la biserică. Inainte de a pleca, elu spune sochiei sale Aleandrin'a, se ordone servitoriei ca se gateasca de postu.

Pe la orele 5 sau 6, Ioanu Dumitrescu se puse la mesa, in jurulu careia se asiediata nevasta si doue copile ale sale, Aurelia si Emilia. Prandiul sfersitu, elu isi ia palaria, isi sarută fetitele si merge la hotelulu „Europ'a", unde avea obiceiu se ea cafeau'a. Intre orele 7—8, era inca acolo incunjurat de mai multi amici. Toti erau veseli, toti spuneau glume: dar, de si Dumitrescu caută se ia parte la vesela generala, prietenii sei constatară, ca bun'a sa dispositiune era fortata. Elu trebuia se suferă, ca ci figur'a i era palida, buzele'i parlite si intrég'a sa figura schimbata. Afara de aceste simptome esteriore, Dumitrescu nu se plangea de nici o durere. Cu catu timpulu trecea, cu atat elu devenea mai palidu. In fine, Dumitrescu se scola dela mesa, spuindu amicilor sei ca se intorce indata. Abia parasesce cafeneau'a si nisice taetură atroce la stomacu si la pantece, ilu facu se verse de mai multe ori si se ieșa afara. Durerile sale erau asia de acute, in catu, nenorocitul omu nu se mai gandi se se intorce langa amicilor sei, ci luă directiunea casei cu pasi precipitati. Pe drumu se simtia asia de bolnavu, in catu cadiu josu, varsă de mai multe ori si, dupa mari osteneli, intră in domiciliul seu.

Desfiguratu, urca treptele scarii si merge la socia sa. Picioarele sale refusau se'lui mai tina, era limb'a sa pe jumetate inclestata, abia potea se articuledie cateva cuvinte. Dumitrescu se desbraca, se pune in patu; ceea ce a suferit acestu omu pana diminetia e indecriptabilu. Acesta stare deplorabila, in care se gasea, nu a inspirat sochiei sale nici o tema, nici o grija. De aceea, fara se faca apelu nici la fratele victimei, care se afla in sal'a de mancare, nici la servitoriea care spală vasele in bucataria, nici la omulu sciintiei indispensabilu in asemenea casuri grave, ea se multiamcesce a vedea torturile barbatului seu o nopte intrégă, si a'i dă ajutore platonice. Dumitrescu era robustu, nesupusu indispositiunilor; si candu unu omu cade deodata reu bolnavu, cei cari 'lu inconjora, se ingrijescu mai multu de catu de o natura maladiva. Cei slabii se stingu pe tota diu'a, cei cu escesu de sanetate se sfarama ca cristalulu la cea de anta lovitura.

Toemai a doua di de diminetia, pe la orele 4 sau 5, acusat'a Alexandrin'a, scobora scară, bate la un'a din ferestrele beciului si scola pe fratele bolnavului, George Dumitrescu; destepata asemenea pe Leanc'a Stanu, si le anunta suferinta sochilui seu; apoi prepara singura ceiu de leusteanu.

Este necessaru, pentru bun'a intelegera a celor ce avemu se spunem, se cautam a descrie dispositiunea casei; ca ci planulu anexat la dosarul nu e suficient, fara o prealabila explicatione.

Casa e situata in strad'a Sf. Nicolae, si e cladita cu unu etajiu mai inaltiu, compus din 5 odai afara de intrari; era celu de josu afundat in pamantul, are o bucatarie, o sufragerie si alte trei incaperi, inseminate pe planu cu numirea de pivnitie.

Reulu bolnavului mergea crescendu. Marti 15 Septembre, la 8 ore diminetia doctorulu Aldescu e chiamat de George Dumitrescu ca se visitedie pe celu care suferia asia de grozavu. Acestei prescrie calmante si chinina, si nu se intorce de catu Mercuri la 16, candu vine se vedia pe bolnavu de 2 ori.

In timpulu acesta, lumea care cunoștea pe Ioanu Dumitrescu, afia despre maladi'a sa subita, despre gravitatea situatiunii bolnavului si se ingrijesc tare. Cu cateva ore mai inainte elu fusese bine, veselul si plinul de sanetate si acum mórtea i amenintă dilele! Dumitrescu avea numerose relatiuni, era iubit in Giurgiu; si nu e de locu surprindetorul candu vomu spune, ca suferintele sale se restrinsera asupra intregului oras. Mai multi amici, intre cari C. Radulescu advocat si B. Jepurescu deputat, mergu se'lui visitedie. Acestei domni se inspaimanta la vedere bolnavului. Gemetele lui Dumitrescu; privirea sa ratacita; carrei spaimantatori cei sgărceau membrele pe jumetate inghetate; focul ardietorul cei consumă stomacul; setea ardietoare ce caută in zadaru s'o potolesca prin apa; varsaturile si esirile sale nenumerate afara, tote acestea denotau, chiaru pentru unu profanu in ale sciintiei medicale, o stare desperata a victimei. De aceea si amicii care mersera se'lui vedia, au remas profundu alarmati.

In mijlocul acestei ingrijiri generale, doue finte pareau neturburate: femeia bolnavului si doctorul seu curantu. Cea de antau, respingea intr'unu modu sistematic rugaciunile prietenilor de a aduce si unu altu medicu in consultatiune; era celu de alu doilea, certifică ca alarmele erau nejustificate, ca ci bolnavul va parasi patul peste cateva dile.

Acusat'a Alexandrin'a, se agita cu tote acestea in menagiulu ce conducea acum singura; se agita intre unu sensu opusu prescriptiunilor doctorului, care i recomandase se nu dea nici unu medicamentu de casa suferindului, afara de cele prescrise de densulu: prepara cei pe care le administră sochilui seu cu o prodigalitate rara. Infortunatul Dumitrescu alu carui stomacu nu mai potea suferi nimicu, se supunea fara murmur a beaturilor ce i se prezinta; asia ca versatul reincepeau, deveniau mai acute si victim'a parea ca respira, la fiacare momentu.

Mercuri sera, la 16 Septembre, Rad'a Stoinescu, numita si Simigioaic'a, o betrana care tinea de cas'a lui Dumitrescu, vine se'lui vedia. Aceasta femeie se inspaimanta candu ilu vede atatul era de schimbant. Pentru dens'a, protectorul seu era mortu: unu cadavru parea ca zace in patu. Cu tote acestea, bolnavul cu vocea stinsa, spune acusei, care se gasia la capatajul seu, ca voieste se dorma. Ambelor femei adormu si ele. Puținu timpu a duratua aceasta stare de prostratiune a lui Dumitrescu, ca ci, neimpacata lui sete ilu destepata. Ca se nu incomodie pe cele ce dormeau, elu voiesce se se scole spre a luă can'a cu apa de pe ferestra. Dara sermanulu omu cade din patu; si la sgomotulu corpului seu lungitul pe scanduri, femeile alerga. Unu momentu, ele crediura ca Dumitrescu va spiră; si cu tote acestea, sochia care veghiă langa densulu, se multumesc a'lui repune in patu, fara se voiésca a chiemă doctorulu in momente asia de supreme. Candu vomu cunoscere pe acusat'a Alexandrin'a, vomu vedea de ce a fostu capabila se faca, si daca in corpulu unei astfel de femei, mai poate există o anima, unu sufletu, o simtire!

(Va urmă.)

Sciri diverse.

Baronulu Georgie Hormuzachi

deputat in senatulu imperialu din Vien'a, presedinte alu societatii pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovina etc. etc.

dupa unu morbu indelungat a adormit in Domnulu in 1/13 Martiu 1882 la 11 ore de nopte, in etate de 65 ani, dupa ce mai inainte primi santele taine.

Serviciulu funebralu s'a serbatu joi in 4/16 Martiu a. c. la 9 ore inainte de amiadi in biserica catedrala din Cernauti; dupa carele a urmatu petrecerea resturilor mortale la cimiteriulu gr. or. de aici.

Aducem acesta trista intemplare la cunoșcentia amicilor si cunoscutorilor.

Cernauti, din 2/14 Martiu 1882.

Stefani'a br. Hormuzachi nora, Dr. Iancu caval. Zotta ginere, Natalia br. Hormuzachi cununata, Eufrosina br. Hormuzachi sotie, Eudoxie br. Hormuzachi fiu, Nicolae br. Hormuzachi frate, Eufrosina de Petrinó, Elis'a Sturdza surori, Petre de Petrinó cununatu.

— (IV Puplicatiune despre contribuirile incurse la comitetulu beusianu in favore gimnasiului greco-catholic romanu de Beiusiu.)

(Urmare si fine.)

Dnulu Mihai Veliciu advocat in Chisineu a tramsu dela d-sa 10.—, Iléna Veliciu advocatessa 10.—, Mihai Sturdza preotu gr. or. 5.—, Sigismundu Budai notariu 5.—, Georgiu Popmiru notariu 1.—, Franko Ioanu tutoru orf. — 50, I. B. 8.50. Sum'a 40.—

Dnulu Vasiliu Ignatu advocat in Beiusiu 25.—, Dem. Negreanu comerciant in Beiusiu 35.—

Dnulu Victoru Rusu prof. prepar. Clusiu a primitu dela dn. Dionisiu Bohotielu prof. Clusiu 2.—, Emericu Popu advocat in Clusiu 1.— Sum'a 3.—

Dnulu Nicolau Penceu jude reg. cerc. Zerneschi a tramsu dela d-sa 4.10, Nicolau Garouu advocat 2.—, Traianu Metianu preotu 1.—, Nicolau Popu proprietariu Tohanu-Vechiu — 50, Ioane Vladu vice-notariu Tohanu-Vechiu — 50, Basiliu Aldica — 20, Ilisie Manasie casarui — 20, Irimie Ternoveanu representante com. — 20, Nicolau Popu pedagogu curs. II. Blasius — 20, Comun'a Tohanu-Vechiu din cass'a comunala 4.—, Aldimiru Badiu notariu Zerneschi — 30, Ioanu Danu preotu Zerneschi — 50, Nicolau Cugnianu vice-not. — 20, Ioanu Ratius not. Branu 1.—, Ioanu Purcea pretore Branu 2.—, Georgiu Marinu primariu 1.—, Ioanu Metianu parochu Simonu — 40, Nicolau Cintea med cerc. Zerneschi 1.—, Nicolau Mohanu not. cerc. Tohanu-Vechiu — 50. Sum'a 20.—

Dnulu Vasiliu Stefanu adj. not. in Iosasiu dela: Georgiu Oania not. in Iosasiu 1.—, Leopold Lörinz negatatoriu Dieciu — 50, Hanser Karoly comerciant Krokna, — 50, Stein Hermann proprietariu mare Iosasielu 1.—, Seit I. proprietariu mare Zimbru 1.—, Janovicu Demetriu ospetariu Josasielu — 50 Vasiliu Stefanu adj. not. Josasiu — 50. Sum'a 5.—

Adausu la sum'a trimisa de dnulu J. E. Tieranu din Oravit'a! memorata in publicatiunea a III. au contribuitu urmatorii dni:

Ioanu Lepa 10.—, Popoviciu 3.—, Ios. Novacu 2.—, N. Hasca 1.—, D. Pooreanu — 50. Lazaru Cucu — 40, Elen'a Popescu 1.—, Iacobu Botosiu 1.— Petroviciu 1.—, Mihailu Stoianovicu — 50, Mateiu Stoia 50.—, M. Fometescu — 50, I. E. Tieranu 1.— Sum'a 22.40.

La comitetulu beusianu dela inceputulu activitatii sale pana acum au incurso sum'a de 1441 fl. 13 cr.

Erogatiunile facute in favore colectei 46 fl. 23. cr.

Deci remane capitaln 1394 fl. 90 cr. v. a. carele se afla a) intr'unu libelu alu cassei de pastrare din Beiusiu 1237 fl. 90 cr. b) un'a actiune dela banc'a Transilvani'a 100 fl. c) un'a obligatiune urbariala in valore nominala 50 M. C. — 52 fl. 50 cr. d) trei exemplarie Geografi'a de Ciontea 4.50.

Sumele de sub a) b) si c) s'a transpusu la veneratulu capitulu gr.-cath. romanu de Oradea mare, exemplarile de Geografia s'a retinutu pentru bibliotec'a gimnasiale.

Comitetulu 'si va continua activitatea.

Consemnarea numelor marinimosilor donatori inpreuna cu sumele oferite se va publica si in programul gimnasiale de estu timpu.

Datu Beiusiu din siedint'a comitetului tñntua in 8 Martiu 1882.

Petru Mihutiu, Teodoru Rosiu, presedintele comitetului. secretariu comitetului.

Limb'a romanescă si cea latinescă.

(Urmare si fine.)

In »Binele publicu« din 12 Jan. acestea: Scrisoare deschisă catre d-nulu Gheorghe Baritiu, capulu gazetei din Sibii »Observatorulu«, si nemuritoru din Academia Româna.

Norocu bună, moșu Gheorghe!

Sci și cunosc că mă ţii română de omenie și de aceia cuteză să mai vorbim și amendoi. Am vădjuți și m'am întristat că te aș supărătă reu pe gadetele și pe omenii noștri din țără, că așa ne dictești pe acolo la aici de aici. Totuștii dumitale, unchiașu, și alu luminașilor ardele și că: de ce ridu unii din noi de limba înaltă a învățătilor d-vosă. și că de ce se jocă unior la comedie, adică pe teatru, cu limba luminașă ungureneșă.

De, moșicule, se mă ierți, dărui pénă la gură 'mă și venitul celu puținu de o sută de ori să ţi mărturisesc că limbăria gazetelor și a cărților de dincolo, nu o pricepe mai de locu, de si amă invățătul latinește, pentru că mi se pare o limbă nemțescă la sufletu și îmbrăcată cu vorbe latinești

români. Décă s'ară scula din morți buni și străbunii noștri, ne ară duce la Balamucă atâtă pe noi orășană cărturari de aci, cătă și pe învețații de acolo; fiind că, pe cândă noi ne am să societă cu toții străluciti cu limba nouă, ei ne ară societă totă supărătă la minte.

Acolo gazetele, scrisorile și cărțile; aci limba foilor, a doftorilor, a apărătorilor judecătoreschi, a măsurătorilor hotarnici, a dregătorilor, a dascălilor grămatici, a coconetului, a școlării, a învețaților, a slugării și a poporului ce a început să scălimbe vorbele noui, ne a răcită de sufletul nației și alături poporului, și ne credem nenorociti de amă vorbi și scri ca adevăratul rumân, precum nefericiti și îngosiți ne credem de a umbla în hainele poporului. Limba românescă stă ghemuită de 20 de vîcuri în peptulu și în gura nației și noi, înalți luminati, amă alergată la străină, franceză, rușă, grecă, nemță, ungură, turcă și la letinie, ca să ne dea ce aș mai necurată în limbă și se ne fălim că suntem învețați mari, capete rare, numai pentru că amă scorită se nu mai cugetăm, se nu mai grăim rumânește cum vorbesc și aș bătrâni și părinți noștri.

Moșu Gheorghe, cei de aș rîsu de d-v. au făcută rău nău dreptate, căci aș păcatuită multă mai rău în limbă ca d-v. grămatici noștri, cari sub cuvântul că limba e săracă, aș băgată striniea în cuvântare. Rău și închipue cineva că, décă elu e săracă de idei și de cuvinte așa e și nația. Grămaticii învețându prea multă să scălambe limba nostră curată ca se intemeiască pe a loră, și uitându de totu grămatica nației adică limba vie vorbitore, s'au alesă și muriră cam tulburătă la minte. Da o să mă dică, moșu Gheorghe, că rumânu să deșteptă și pricepe și vorbesce frumosu limba înfieată, vitrigă a nației! Prea bine. Te rogă să ieș sămă și să ascultă cum o înțelege și o cuvântă: unu mitocanu din Bucurescă, avându judecată cu soțioră sea de despărțenie nie și fiindu pedepsită cu o lună de închisore pentru curvire, lău amă intrebată, neștiindu de astă, la ce umblă cu ostași dupe elu ca mânzulă dupe epă, și mă a respunsă că e închisă pentru albuteră; o clonță de babă din prostime mi spunea că are unu june și lău a dată la scola mormală; o cucoșnătă gătită bine, întreba de d-lu Trandafireanu, topografă care bate la telegrafă; unu sătenă că a cerută la stăpânlui său unu leu și lău a răsburată; altul se plângă că i-a luată pe fiul său în oștire ca flăudărosu. O mătușă din poporă se văita că de geaba o impupă că a furată rufe; unu comisară de poliție din Bucurescă a raportat că în cutare năpte, la cutare, să spartă d-lui Nae lăda conjugală, adică lada dată de zestre; o negustoriță se laudă că de va simți că bărbatul său este pré datoru, care la tribunul separație de pantelimonu, adică separarea de patrimoni; o cucoră bătrâna grăia că reposeratul dascălu V. a mutită alinieată; coana Marghiola peșterea, spunea că reposatul dumnei și a fostă șefă la arestul preventiu; două primari sătescă, cărora logofetii trebilor din năuntru și alături plugăriei, le poruncise se trimătă bugetulu și scirea décă să a ivită prin comuna loră vrăună accidentu (climatice), ei, credând că e vorba de hoț cu numele de Bungetu și Accidentu, aș dată raport la minută că asemenea persoane nu s'au ivită până acumă, dără se făgăduescă că indată ce le oră călca piciorușul prin satu, i trimit legătă și fericați la supt-cârmuirea respectivă.

Ecă, moșu Gheorghe, că i spui că la Dumnezeu, smântina sciinției învețaților dumnevoastă să a luminaților noștri cum o gustă poporului ecă de rađe pică și cum pică la gura poporului din solele luminei line a sfintei mării, a ăstoru două soiuri de cărturari. Multimea nostră nu totă să a luat după limba pantalonarilor învețați și, probându că e înțeleptă, vedește că bine a făcută. Cârmaci tării, capii logofetilor, legile scrise, cărțile, suntu niște nămili și năluci ce sperie și limba și poporul.

Cine înțelege la tără așă limba gazetei nației, Monitorul Oficial? Ne amă povârnițu p'unu priporu, p'unu repești strajnicu și din priporu o să cădemă în prăpastie și d'acolo în văgăună adincă. Trăim în vîcule vorbelor și d'aia nu ne prețuim vorba nostră românescă, adică cândă vorbele nău fapte în ele, lesne le putem schimba. Mi să pare că luminații noștri facă o negleguire neierată de curcescă limba și o perdi p'a nației curată. Lumea românescă fițore o să tragă la răspundere renumele luminaților

trăitori. Nu era mai înțeleptă lucru, moșu Gheorghe, ca în locu să sfrațodimu limba aici și acolo să letinimă, mai bine să trimitem culegători să adune vorbirea, cătă o mai fi, din totă țările românești și pă urmă rânduită și scrisă, să ne pornim să o pieptănămu, să o spălămu, să o lustruim și apoi să facem, cum dică orășani, grămatică și glosară a limbă românești, astăldi a limbă păsărești? Nu e mai sfântă lucru să prefacem cuvântarea cărților și a legilor în limba înțelășă de ori-cine, de cătă să injurămă și să batjocorim bieta române cu aseminea tipărelă? Nu i' adevărată se credem că d-nu V. Alexandri scrie românește și că alături mare învețată, după cisa d-lui Bogdanu Hâsdău, este alături d' să apropia în scriere mai multă și mai bine de limba vorbită de popor? Lasă că bine facem dă rădemă ăla de ăla ca să ne deșteptăm o dată. Ce neleguire ne a pricinuită limba năstă cu care amă trăită până așă, ne amă hărănită, și după care ne știe lumea totă că suntem Români?

Până și gazeta Tăraniș din Mușetești, județul Argeșu, scrie sătenilor că e bună crema de carpati și cu ce lécuri trebuie să se vindice sătenul de migrenă! Décă ne este rușine cu limba nației, cum de nu ne este rușine și cu nația, căci limba și cu nația suntă ca trupul cu sufletul. Moșu Gheorghe, pă noi orășenii, cei cărmuitori, luminati, aleși, ne credea până la o vreme poporul că suntem mari, grozavă, falnică, citită; acu mi se pare că ne iea dreptă niște mămăligări. Amă voită să boierimă limba, și din multă boerăla a ajunsă de n'are haină pe ea și și acopere golicuinea cu corcote și cu petice letinești și sfrațușești.

O jupinăescă să superată p'o madmazelă că i' disu: madam virgulă, socotindu că i' disu ceva de rușine! Lazără n'a vorbită cum scrimă și vorbimă noi așă ări de dincöce, nicăi ca d-v. cei de dincolo.

Marele Ion Eliade a trebuită neapărată să pomenescă rumânilor de latinie și să pue față în față pe mamă cu fată-sa, pentru că noi aici dormem somnuri grecotesci și slăvești pe timpurile alea. Grămaticii și cărturari de pe urmă neleguire făcă de nău mersu înainte cu limba curată românescă, ci așă împreștriată, și așă stricată mai rău de cătă cândă nu avemă scoli, înrudindă cu vorbile streine, venetice, spurcate și deșuchiate. Nu bagă sămă, moșu Gheorghita, ca cuvântul streinu și-adusă în tără și faptulă însemnări acestu cuvânt, d'o pildă: modă, luxu, coruptie, miserie, politică machiavelică! Vedă cătă nenorociră însemnă aceste vorbe și noi, de dragulor, gonirău și ingropărău în peștera uitări: portul, cumpănela, cumpătarea, indestularea rindu-ela, pe cari le avemă înainte și ne mulțumimă a totu fi numai modos, luxos, corupti, în miserie, și politică machiavelici, răi, adică șarlatană, surpăndu nația, pălindu năravurile și ucigându-le, gonindu românește, înfrățindu-ne cu streinu și, cu o vorbă urindu ce e românescu, fie limbă, carne și sufletu fie adevărată viitoră, și adevărată mărire și înălțare.

Moșu Gheorghe, te jură pe bătrânețele dumitale și ale tutelor bătrânilor de acolo și de aici, spune-mă verde décă amă vorbită la dreptă ori nu. Suntem cu toții români, da vădă că puțini știmă că mare lucru e așă a fi omul român!

La Rumâne totulă e spoială și dresuri. De aia e bine, până mai trăim să răcăimă totu ce o fi pospăielă, adică ușurelă, flușturiatică, sburdată și măcară acuma spre bătrânețe să ne dăsmorțimă și în totă acele ca și în vorbire, să lăsăm copiilor, nepoților și străniepoților nației limba curată, împodobită, plină de putere și de viociune, mestecată cu semetie, cu dulcetă și cu înțeleptă românescă.

Acuma o să vedeți dumnevoastră pe acolo și pe aici, de este bine să cătați și la gura unui tânăr bradă de la munte.

Să ne întâlnim sănătoșe! Sănătate bună la ómeni și la vite.

Ală dumitale supusă și plecatu prietenă

Gr. M. Jipescu.

Preturi cerealelor

si alitoru obiecte de traiu au fostu la

17 Martiu st. n. in Sibiu:

Grâu, după calitate	1	hectolitru fl. 8.20—9.—
Grâu, amestecat	1	" 7.—7.80
Secara	1	" 5.60—6—
Papusoiană	1	5.30
Ordu	1	" 3.10—3.50
Ovesă	1	" 2.75
Cartofi	1	" 10.—11.—
Mazare	1	" 12.—14.—
Linte	1	" 6.50—7.50
Fasole	1	" 35.—37.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	" 34.—35.—
Untura (unsore topita)	50	" 46.—48
Carne de vita	1	" 25
Oua 10 de		

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 18 Martiu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aurunguresca	118.50	118.60
I emisiune de oblig. de statu dela drumul de feru oriental ung.	89.20	89.25
II emisiune de oblig. de statu dela drumul de feru orient. ung.	108.50	108.—
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	94.—	94.—
Inprumutul drumurilor de feru ung.	131.50	131.75
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamantului	98.25	98.50
Obligationi ung. cu clausulă de sortire	96.25	96.—
Obligationi urbariale temesiane	96.50	96.—
Obligationi urb. temesiane cu clausulă de sortire	98.—	97.75
Obligationi urbariale transilvane	96.—	96.50
Obligationi urbariale croato-slavone	97.—	—
Obligationi ung. de rescumperarea diecimiei de vinu	96.50	95.—
Datorie de statu austriaca in chartie	74.95	77.15
Datoria de statu in argintu	75.85	76.—
Rent'a de aurunguresca	93.70	93.75
Sorti de statu dela 1860	128.25	128.50
Actiuni de banca austro-ung.	820.—	825.—
Actiuni de banca de creditu ung.	311.50	312.—
Actiuni de creditu aust.	314.—	314.—
Scrisuri fonciare ale institutului "Albin'a" dela Sibiu	—	99.20
Galbini imper.	5.63	5.60
Napoleondorul	9.52	9.50
100 marce nemtiesci	58.75	58.50

Cursuri de Bucureșci in Lei noi (franci).

17 Martiu st. n. 1882.

Fonduri de Statu:

Rent'a romana 1875 5%	1	87.5/8
Rent'a romana amort. 5%	"	"
Rent'a romana (R. conv.) 6%	"	96.3/4
Obligationi de Statu C. F. R. 6%	"	"
Inprumutul Stern 7%	"	"
Inprumutul Oppenheim 8%	"	"
Inprumutul Municipal 8%	"	102.—
Inprumutul orasii Bucureșci eu lose	"	30.—
Valori felurite:		
Creditu fonciar ruralu 7%	"	"
Creditu fonciar ruralu 5%	"	"
Creditu fonciar urbanu 7%	"	99.1/2
Creditu fonciar urbanu 6%	"	"
Creditu fonciar urbanu 5%	"	"
Obligationi Casci Pens.	"	"
Actiuni:		
Banca Nationala (500 l.)	"	1415.—
Societatea "Dacie-Romania" (250 l.)	"	"
Banca României (500 l.)	"	"
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	"	"
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (500 l.)	"	"

Ad Nr. 65 / 1882.

(78) 1—3

Concursu.

Venindu in vacanția 6 din stipendiile acordate la invetiaci de meserii in anul 1879, se escrize prin acesta de nou concursu la siese stipendii de căte 25 fl. v. a. pe anu, pentru tineri romani, cari voiesc a invetiá una din urmatorele meserii: rotaria, dulgheria, (lemnaria, bardasia), fauraria, mèsaria (templaria), cismaria, palarieria, curelaria sau sielaria.

Cererile au se fia instruite cu urmatorele documente:

1. Carte de botezu, din care se véda, că concurrentul este de nascere romanu si că are celu puținu vîrstă de 14 ani.

2. Atestatu-scolasticu, din care se se păta vedea, că concurrentul are celu puținu cunoștințele, ce se predau in scóolele primare din Austro-Ungaria și se cunoscă si o alta limba folosita in tiera, precum magiara sau germana.

3. Reversu dela parinti sau tutori, prin care acestia se deobliga, că voru lasă pre fiu loru se invetié meseri'a, la care se aplică, păna candu voru esă sodali cu atestatu in regula.

4. Unu